

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Darabos Anna ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Németh Ferenc István ügyvéd által képviselt alperes ellen, biztosítási szolgáltatás teljesítése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2009. október 15. napján meghozott, 2.G.40.673/2006/58. számú ítélete ellen az alperes részéről 61. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit pedig helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 500.000 (ötszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes leszállított keresetében 45.557.876 Ft biztosítási összegnek, utána 2005. október 20-tól a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatnak, valamint a perköltségnek a megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Előadta, hogy 2004. május 13. napján, a 'B'-n és 'C'-n elhelyezkedő, 28,1 hektár területű almaültetvényre vonatkozó mezőgazdasági vagyonbiztosítási szerződést kötött az alperessel, mely egyebek közt jégverésből eredő károk kockázatának viselésére is kiterjedt. Ezt követően 2005. június 28-án a biztosított mezőgazdasági területnek 43,8 hektárra, míg a biztosítási összegnek 131.400.000 Ft-ra történő felemelésére irányuló módosító ajánlatot tett az alperesnek. A biztosító munkatársa 2005. június 30-án a felperes ültetvényein szemlét tartott, melynek alapján az alperes a módosításra irányuló ajánlatot 2005. június 29. napi kockázatviselési kezdettel elfogadta. A

felperes 2005. július 6-án és 15-én kárbejelentést tett az alperesnél, amely szerint a biztosított almaültetvényeit 2005. július 5-én és július 14-én jégverés érte. A biztosító 2005. augusztus 25-én szemlét tartott a felperes almaültetvényein, és jegyzőkönyvben rögzítette a termés sérüléseit. Az alperes 2005. szeptember 5-én ismét szemlét tartott, amiről növénykár-becslési jegyzőkönyvet vett fel. Ebben a felperes termésében a jégverés miatt bekövetkezett kár mértékét 54.768.150 Ft-ban állapította meg.

Mindezek alapján a felperes arra mutatott rá, hogy a biztosító ezen intézkedéseivel, az Általános Szerződési Feltételek (ÁSZF) 5. pontja alapján, a kárigényét jóváhagyottnak kellett tekinteni, és a biztosítási szolgáltatás teljesítésének az ÁSZF 8. pontjában meghatározott határideje 2005. október 20-án lejárt. Ennek ellenére az alperes a felperes kárigényét elutasította arra hivatkozva, hogy álláspontja szerint a kár a módosító ajánlat megtételét megelőzően, 2005. június 28-án keletkezett, ezért a biztosítási szerződés módosítása érvénytelen. Ezzel szemben a felperes keresetét a Ptk. 536. § (1) bekezdésére és 553. § (1) bekezdésére alapította.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte, vitatta mind a kereset jogalapját, mind összegét. Hivatkozott arra, hogy az eredetileg 28,1 hektár területre vonatkozóan, 31.612.500 Ft biztosítási összeggel megkötött biztosítási szerződés módosítására 2005. június 28-án tett ajánlatot azért fogadta el, mert a felperes úgy nyilatkozott, hogy a biztosított területen 2005. évben nem volt jégverés. Tagadta, hogy 2005. június 30-án ellenőrzést tartott a felperes ültetvényein, állította, hogy a módosító ajánlatot kizárólag a felperes írásbeli nyilatkozata alapján fogadta el. A felperes előadásával szemben, 2005. június 28-án nagy jégverés volt a térségben, az alpereshez több ezer kárbejelentés érkezett. Az alperes egyik munkatársa 2005. július 8-án és 18-án informálisan megtekintette a felperes ültetvényeit, amelyek ezekben az időpontokban már jégveréstől károsodottak voltak. A megtekintésről feljegyzés vagy egyéb dokumentum nem készült. Ezen kívül az alperes egy névtelen bejelentést is kapott, amely szerint felperes termőterületei már a 2005. június 28-i jégverésben károsodtak, a felperes emiatt kért hozamemelést, és a káreseményt az alperes elől elhallgatta. A bejelentés tartalmának valótlanságát alátámasztja az Országos Meteorológiai Szolgálat tájékoztatása és dr. M. J. szakvéleménye is, amely szerint 2005. június 28-án a térségben nagy jégverés volt, 2005. július 4. és július 6. között azonban valószínűsíthetően nem volt jégeső az érintett területen. Ez utóbbi időszakra vonatkozóan az alpereshez sem érkezett kárbejelentés. Álláspontja szerint kizárható tehát, hogy 2005. július 5-én káresemény következett be a felperes ültetvényein, így a felperesnek az ezzel kapcsolatos kárbejelentése valótlan, a felperesnek a kára csak 2005. június 28-án keletkezhetett, és a 2005. július 14-i jégverés csak a már károsodott termésben okozhatott további károkat. Hivatkozott arra is, hogy a szerződésmódosítás érvénytelen, mert a szerződés módosításakor a felperes lényeges körülményt hallgatott el, ezzel tévedésbe ejtette, ezért a szerződést a Ptk. 210. § (1) bekezdése alapján megtámadta, majd a szerződésmódosításra tekintettel befizetett többletdíjat visszautalta a felperesnek. Kifejtette, hogy a 2005. szeptember 5-én kelt jegyzőkönyv csak a kár mértékét

állapította meg, de nem tekinthető a teljesítésre irányuló kötelezettségvállalásnak. Előadta, hogy a módosítást megelőzően hatályos biztosítási szerződés alapján 8.948.202 Ft tőkét és 262.072 Ft késedelmi kamatot megfizetett a felperesnek. Arra az esetre, ha a bíróság a felperes követelését megalapozottnak találná, 2.974.000 Ft biztosítási díj erejéig beszámítási kifogást terjesztett elő.

A felperes elismerte, hogy az alperes 2.974.546 Ft biztosítási díjat visszautalt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével arra kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 42.583.330 Ft-ot és ennek 2005. október 20. napjától a kifizetés napjáig minden naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt mértékű kamatát, valamint 1.927.000 Ft perköltséget. Ítéletének indoklásában megállapította, hogy a peres felek között a Ptk. 536. és 548. §-ában szabályozott, határozatlan idejű vagyonbiztosítási szerződés jött létre. A 2005. szeptember 5-én kelt jegyzőkönyvből, valamint a felperesnek az alperes által nem vitatott előadásából megállapította, hogy a felperesnek 54.768.150 Ft kára keletkezett az almaültetvényeit ért jégverés következtében. Kifejtette, hogy a biztosítási szerződések esetében a közlési kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezménye nem a szerződés érvénytelensége, emiatt a Ptk. 237. §-a nem alkalmazható. A közlési kötelezettség megsértése a Ptk. 540. § (1) és (3) bekezdései értelmében olyan mulasztás, amely a biztosító mentesülését eredményezi, vagy a szerződés felmondására adhat okot - a felmondás a szerződést a jövőre nézve szünteti meg. A perben rendelkezésre álló bizonyítékok - szakvélemények és tanúvallomások - mérlegelése alapján úgy foglalt állást, miszerint az alperes nem bizonyította, hogy a felperes ültetvényeit 2005. június 28-án a jég elverte. A térségben 2005. június 28-án bekövetkezett jégverés köztudomású tény volt, a szerződés módosítására tett felperesi ajánlatot az alperes ennek ismeretében fogadta el, majd a szerződésmódosítás és a térségben bekövetkezett biztosítási események ismeretében egyeztek meg a felek képviselői 2005. szeptember 5-én. Az alperes csak mindezek után, a névtelen bejelentés hatására változtatta meg a felperes igényével kapcsolatos álláspontját. Mindezek alapján tényként állapította meg azt, hogy a felperes kára a szerződésmódosítás hatálya alatt következett be, így az alperes jogos ok nélkül tagadta meg a biztosítási szolgáltatás teljesítését - ez pedig a Ptk. 313. §-a szerint szerződésszegés. A felperes a késedelem Ptk. 300. § (1) bekezdésében írt jogkövetkezményeinek alkalmazását választotta, ezért az alperes teljesítésre köteles. Az alperest terhelő összeget úgy állapította meg, hogy a felperest ért 54.768.150 Ft kárból levonta az alperes által önként teljesített 9.210.274 Ft-ot, valamint a beszámítási kifogással érvényesített, a felperes által elismert 2.974.000 Ft biztosítási díjat, figyelemmel arra, hogy az alperes kötelezettsége ez utóbbi összeg tekintetében a Ptk. 296. § (2) bekezdése alapján megszűnt. A perköltség viseléséről a Pp. 80. § (2) bekezdésének alkalmazásával a Pp. 81. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján rendelkezett.

Az ítélet ellen annak megváltoztatása és a kereset teljes elutasítása, továbbá a felperes első- és másodfokú perköltségben marasztalása iránt az alperes terjesztett

elő fellebbezést. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltakat megsértve, a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelésével állapította meg azt, hogy az alperes nem bizonyította, hogy a felperes ültetvényén a kár a 2005. június 28-i jégverés következménye volt, a felperes azonban bizonyította, hogy a károk a szerződésmódosítás után következtek be. Álláspontja szerint valamely tény megállapításához nem szükséges a kétséget kizáró bizonyítás, hanem elegendő a valószínűség magas foka is. A perben beszerzett szakvélemények, az azokhoz csatolt radarképek, az Országos Meteorológiai Szolgálat tájékoztatásai és a tanúvallomások alapján kizárt az, hogy a 2005. június 28-i jégverés nem érte a felperes ültetvényeit, és az is, hogy 2005. július 5-én a felperes ültetvényei jégveréstől károsodtak, mert ezen a napon nem volt a térségben jégeső. Mindezek a valószínűség legmagasabb fokán bizonyítják azt, hogy a felperes ültetvényeiben a 2005. június 28-i jégverés okozta a kárt. Utalt arra, hogy - **Sz. D.** kivételével - a perben kihallgatott tanúk vallomásai önmagukkal, egymással és a peren kívül tett nyilatkozataikkal is ellentmondásban állnak, ez pedig kétségbe vonja a tanúk szavahihetőségét.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására és az alperes másodfokú perköltségben marasztalására irányult. A felperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével, helyesen állapította meg, és az arra alapított döntése is helyes.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet a 42.583.330 Ft-ot meghaladóan elutasító rendelkezése fellebbezés hiányában a Pp. 228. § (3) bekezdése értelmében jogerőre emelkedett, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között, a marasztaló rendelkezés tekintetében bírálhatta felül.

A fellebbezés nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és abból helyes jogi következtetést levonva helytálló érdemi döntést hozott, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel támadott rendelkezéseit - az ítélet helyes indokaira tekintettel - a Pp. 253. § (1) és (2) bekezdései alapján helybenhagyta.

A fellebbezésben foglaltakkal kapcsolatban a Fővárosi Ítéltábla a következőkre mutat rá:

Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a perbeli jogvita elbírálása során abból indult ki, miszerint az alperes annak érdekében hivatkozott a tájékoztatási kötelezettség megsértésére és ezen keresztül a szerződésmódosítás érvénytelenségére, hogy a módosított biztosítási szerződésből reá háruló teljesítési kötelezettsége alól mentesüljön. Ezzel kapcsolatban helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a biztosítási szerződések esetében, a tájékoztatási

kötelezettség megsértésének elsődleges jogkövetkezménye a Ptk. 540. § (3) bekezdése értelmében az, hogy a biztosító szolgáltatási kötelezettsége nem áll be.

A Legfelsőbb Bíróság azonban a BH. 2004. 361. számon közzétett eseti döntésében olyan iránymutatást adott, miszerint az előbbiek automatikusan nem zárják ki a tévedésre alapított megtámadás jogi lehetőségét. Ugyanakkor ahhoz, hogy az alperes - akár a Ptk. 540. § (3) bekezdése, akár a Ptk. 210. § (1) bekezdése alapján - szabaduljon a biztosítási szolgáltatás teljesítésének kötelezettsége alól, a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a perben neki kellett bizonyítania a mentesülést vagy az eredményes megtámadást megalapozó körülmények fennállását. Ezzel szoros összefüggésben, a Pp. 3. § (3) bekezdése értelmében, a bizonyítás esetleges sikertelenségének következményeit ugyancsak neki kell viselnie. Az említett bizonyítási kötelezettsége körében az alperesnek olyan tényt, vagy körülményt kellett kétségtelenné tennie, mely a szerződésmódosítás előtt következett be és a felperes bár ismert, de nem jelentett be, noha az a biztosítási kockázat elvállalása szempontjából lényeges volt. Az alperes ellenkérelmében foglalt tényelődására figyelemmel e körben azt kellett volna bizonyítania, hogy a felperes almaültetvényeit már a szerződésmódosítást megelőzően jégverés érte. Az, hogy az adott helyen az adott időpontban volt -e jégeső vagy sem, kétséget kizáróan bizonyítható tény. Az alperesnek ezért azt az állítását, hogy a felperes almaültetvényeit a szerződésmódosítás előtt jégverés érte - a szerződéses kötelemből való szabadulása érdekében - nem valószínűsítanie, hanem kétséget kizáró módon bizonyítania kellett.

Az alperes állítását egyedül **Sz. D.** tanúvallomása támasztotta alá, azonban a szerződésmódosítást megelőzően keletkezett jégveréskár tekintetében azzal ellentétes az összes többi tanú vallomása. Abban az esetben, ha a felperes előadását alátámasztó tanúk vallomását a bíróság bármely okból kirekeszti a bizonyítékok köréből, akkor ki kell rekesztenie **Sz. D.** tanúvallomását is, amiatt, hogy a tanú a vallomásának megtételekor is munkavállalója volt az alperesnek, így személyében és anyagilag is függ az alperestől.

Figyelembe kell venni a tanú vallomásának értékelésekor azt is, hogy **E. T.** és **G. Gy.** tanúk kezdeményeztek vizsgálatot **Sz. D.**vel szemben szabálytalan kárrendezés miatt. Mindezekre tekintettel **Sz. D.** tanúvallomása nem tekinthető tárgyilagosságnak és elfogulatlanak.

A tanúvallomások figyelmen kívül hagyása esetén értékelhető bizonyítékként a szakvélemények és az Országos Meteorológiai Szolgálat tájékoztatásai állnak rendelkezésre. Ezek alapján pedig 95 %-os a valószínűsége annak, hogy a 2005. június 28-i jégverés a felperes ültetvényeit is érintette, valamint annak, hogy 2005. július 5-én a felperes termőterületein nem volt jégeső. Ez a - valóban nagyarányú - valószínűség azonban nem jelent kétséget kizáró bizonyosságot, 5 %-os valószínűsége marad annak, hogy 2005. június 28-án a felperes almaültetvényein nem esett, és hogy 2005. július 5-én esett jégeső. Ennek a bizonytalanságnak,

kétségnek a következményeit - az alperest terhelő bizonyítási kötelezettségre tekintettel - az alperesnek kell viselnie.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű, a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő mérlegelésével állapította meg tényként, hogy az alperes nem bizonyította azt, hogy a felperes ültetvényeit a szerződésmódosítás előtt verte el a jég, és hogy a felperes kárai a biztosítási szerződés módosítása után következtek be.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-a szerint alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező alperest a másodfokú perköltség megfizetésére. A perköltségként megítélt ügyvédi munkadíj összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg.

Budapest, 2010. június 4.

dr. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke, dr. Lente Sándor s. k. előadó bíró, dr. Németh László s. k. bíró